

Venjança en temps de crisi

Narrativa

Intrigues de palau

Maria Carme Roca
Premi Nèstor Luján
Columna. Barcelona, 2007

Alfredo Garcia

Historiadora i filòloga, amb una vida dedicada en bona part a l'ensenyament, Maria Carme Roca (Barcelona, 1955), torna a la novel·la històrica amb aquestes *Intrigues de palau*, continuació tempo-

ral i temàtica del seu anterior *El pont de fusta* (Barcanova, 2004), el qual va significar un punt i a part de la seva producció literària, fins llavors adreçada al públic infantil i juvenil.

El personatge sobre el qual gira la novel·la és Violant de Bar, reina vídua de Joan I de Catalunya-Aragó. Amb la sobtada mort de l'anomenat *Rei caçador*, l'any 1396, Roca comença la seva història, que és la d'un personatge que lluita per conservar per a la seva nissaga una corona que se li escapa per la falta de des-

pendència masculina, enmig d'un ambient corromput en què la bruixeria, personificada en la dama Anfosa de Castellnou, té tant protagonisme com les aliances polítiques a l'hora d'ocupar el tron buit.

'*Intrigues de palau*' és una novel·la ben documentada i ben escrita, que enganxa el lector. És present el *crecendo* exigible al gènere (el llibre guanya interès a mesura que s'acosta al final) i, per fortuna i per ofici, l'autora sap que la sobrecàrrega de dades, personatges i esdeveniments pot provocar un embús neuronal important al lector desprevingut i dosifica amb encert els fets històrics, sense que el nombre de pàgines (306) augmenti de manera injustificada. Cal dir, però, que el personatge de Christine de Pisan és prescindible i trenca el ritme de la novel·la (i, ja posats, que és del tot insubstancial si a aquesta autora li agradava o no Ovidi). El llibre, però, es recupera amb un final vigorós que transcendeix la mera concatenació de fets històrics i té força i profunditat pròpies.

En resum, una digna guanyadora del premi Nèstor Luján de novel·la històrica. En mans més militants i menys expertes, altres intents de reexplicar la història subratllant la importància de les dones han produït veritables monstres. No és aquest, però, el cas de la novel·la que ens ocupa.

Maria Carme Roca, últim premi Nèstor Luján. RUTH MARIGOT

Ramon Solsona ha escrit un recull de relats molt breus sobre la mort. MIQUEL ANGLARILL

Humor negre

Narrativa

Cementiri de butxaca

Ramon Solsona
Columna. Barcelona, 2007

Xavier Gual

Qui hagi intentat passejar pel cementiri de Père Lachaise de París s'haurà adonat que, d'una banda, és ple de tombes de famosos i que, de l'altra, es tracta d'un laberint de làpides amuntegades en el qual és millor disposar d'un mapa per no perdre's. Aquesta imatge definiria el darrer recull de narracions de Ramon Solsona. Que un escriptor de llarga trajectòria com ell es plantegi parlar de la mort en clau irònica no deixa de ser tan sorprenent com interessant. A mig camí entre els microcontes i la compilació de situacions tràgiques, la cinquantena d'escrius que

conformen l'obra estan batejats amb el nom de la tomba d'algú o d'alguna cosa.

Solsona ens passeja pels laberints humans plens de tòpics més o menys macabres sobre morts i mortals, però també aprofita per punxar-nos amb ironia de la fina, de la que cala i fa reaccionar.

De fet, l'humor negre, en aquest cas—és una de les principals empremtes que Ramon Solsona potencia. Tot i que en algunes narracions domina un discurs moralitzador, en d'altres estripa arquetips socials i tot tipus de prejudicis davant la mort i els difunts. No totes les narracions són còmiques, algunes potser deixen més aviat indiferent, tot i així, la seva quantitat i brevetat atrapen suficient per llegir-les amb avidesa.

Com els cementiris de solera, el recull es divideix en quatre sectors (est, oest, sud i nord) i hi trobarem morts famosos com ara Mo-

zart, Lenin i Ceaucescu, però també els nostrats Jesús Moncada i Mercè Rodoreda. La resta, com en la majoria de cementiris, el formen persones anònimes: el cec, l'espia, l'amnèsic, el supervivent, o fins i tot el fill de puta.

Algunes 'tombes' estan especialment ben trobades, com per exemple la del turista desconegut que, al voltant de la seva flama, vetllen per torns representants de tots els gremis que s'han enriquit a costa d'ell—taxista inclòs—. D'altres narracions són més colpidores, com ara la del nadó abandonat en una bossa d'escombraries, o volgutament líriques, com la de les fosses ignorades i dels pianos ofegats.

Potser no estem davant l'obra més ambiciosa de l'autor, però continua sent un bon exercici literari per incloure la mort com una part més de les nostres vides. Amb una mica d'humor, quan és possible.

Refer els valors

Assaig

Catalunya, reptes ètics

Àngel Castiñeira
i **Miquel Calsina**
(coordinadors)
Proa. Barcelona, 2007

Xavier Filella

D'uns anys ençà, la identitat contemporània està immersa en un present inestable i incert, que el sociòleg Zygmunt Bauman ha encertat a qualificar amb la descriptiva denominació de *modernitat líquida*. La vella solidesa dels valors tradicionals ha estat substituïda pel dubte i la provi-

sionalitat, mentre que les certeses del consens entre liberalisme i socialdemocràcia que havia caracteritzat la societat europea han estat desafiades per la globalització i una creixent realitat multicultural.

Em sembla ben oportuna, doncs, la iniciativa de la Fundació Ramon Trias Fargas i l'Institut d'Estudis Ilerdencs de promoure, amb l'assessorament i coordinació d'Àngel Castiñeira i Miquel Calsina, una reflexió encaminada a redreçar l'actual desorientació de la nostra societat. L'objectiu, com explica Castiñeira en la introducció que encapçala el volum, no és altra que impulsar un clima

Àngel Castiñeira, coordinador del llibre. FRANCESC MELCION

intel·lectual que faci possible la tasca de construcció dels referents indispensables per afrontar amb èxit els reptes de la Catalunya del segle XXI.

L'obra acull quatre apartats que, successivament, es corresponen amb els problemes relacionats amb la transmissió de valors; les dimensions èti-

ques derivades de la nostra vida comunitària i nacional; els valors necessaris per a la convivència europea, occidental i mundial; i, finalment, alguns aspectes vinculats a la promoció de la qualitat humana, que inclou una valenta defensa del valor dels lideratges a càrrec d'Àngel Castiñeira i Josep M. Lozano.

Entre la quinzena de textos que aplega aquest volum el lector hi trobarà des d'una actualitzada revisió de les transformacions que han sacsejat la nostra societat (vegeu els textos de Rosa Maria Buxarrais, Ferran Sáez Mateu, Daniel Are-

nas i Montserrat Guibernau) fins a diagnòstics precisos sobre l'estat de coses a què estem abocats.

En aquest sentit, m'han semblat excel·lents la defensa dels valors occidentals que articula el sempre lúcid Vicenç Villatoro i la reflexió sobre el sentiment de pertinença que ofereix, des d'un sòlid catalanisme, Antoni Vives.

En conjunt, doncs, l'obra aporta un valuós plec de materials que, des de perspectives i sensibilitats diferents, ofereixen al lector els arguments suficients per, tal com ens proposen els coordinadors del volum, explorar noves vies de renaixença cultural.